

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Demokrasiye İlişkin Görsel Algılarının İncelenmesi*

Harun ER**, Fatma ÜNAL***

Öz

Bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin demokrasiye ilişkin görsel algılarını inceleyerek bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim öğretim yılı Ankara, Bartın, Kırşehir, Kastamonu, Zonguldak, Sinop ve Düzce illerinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören ve çalışmaya katılan 204 üstün yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler, öğrencilerin kişisel bilgilerinin sorulduğu birinci bölümden ve demokrasi algılarını belirleyebilmek için çiz ve anlat tekniğine uygun olarak hazırlanan ikinci bölümden oluşan bir form aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle tanımlanarak, bir kod listesi oluşturulmuştur. Ardından kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temalar bulunmuştur. Son aşamada ise, veriler yorumlanmış ve öğrencilerin açıklamalarından örnek ifadeler yer verilmiştir. Çalışma sonunda, üstün yetenekli öğrencilerde demokrasi algısının, 5. sınıfta daha çok seçimle ilgili olduğu, 8. sınıfta egemenlik, 6. 7 ve 9. sınıfta ise çoğunlukla demokratik değerlere doğru yönelim gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, üstün yetenekli öğrenciler, demokrasi, BİLSEM.

Visual Perception of Gifted Students Regarding Investigation of Democracy

Abstract

The aim of this study is to examine and assess the visual perceptions of gifted students at Science and Arts Centers about democracy. The study group of the research was 204 gifted students studying at Science and Arts Centers (BİLSEM) at Ankara, Bartın, Kırşehir, Kastamonu, Zonguldak, Sinop and Düzce provinces in 2013-2014 academic year. The data in the study, in which survey method was used, was collected via a form which included two sections. The first section included personal information questions while the section included questions prepared in draw- and-tell technique in order to identify students' democracy perceptions. The obtained data were defined via content analysis method and a code list was formed. And then, themes that could bring the codes under certain categories were determined. And finally, the data were interpreted and sample student explanations were given. The result of the study revealed that the democracy perception of gifted students was about elections among 5th graders while it mostly changed towards democratic values in the 6th, 7th and 9th grades.

Keywords: Social studies, gifted students, democracy, BİLSEM. (Science and Arts Center).

* Bu araştırmanın bir bölümü, III. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda (28-30 Nisan 2014, Ankara/Türkiye) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler ABD., Bartın. haruner@bartin.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler ABD., Bartın. fatmaunal@bartin.edu.tr

Giriş

Günümüzde modern dünyada toplumların gelişmesi, ilerlemesi ve beklentilere cevap verebilmesi önemli ölçüde eğitim sisteminin kalitesiyle ilişkilidir. Toplumların sahip olduğu insan kaynaklarının verimli ve etkili şekilde bir güç kaynağı olarak kullanılabilmesi ise eğitimsel hedeflerin amacına ulaşmasına bağlıdır. Bu doğrultuda çağımız toplumları kendi ihtiyaçlarına cevap verebilecek eğitim sistemlerini inşa etme süreci içerisinde üstün yetenekli bireylere ayrı bir önem verme yoluna gitmişlerdir. Bu anlayışın temelinde, özellikle toplumların gelişip yükselmesinde bilim, sanat, teknoloji vb. alanlarda üstün yeteneklere sahip bireylerin yapmış olduğu katkının yadsınamaz bir gerçek olduğu yatmaktadır. Günümüzde çağdaş eğitim sistemlerinin en önemli sorumluluklarından birisi de, toplumların nadide zenginlik kaynakları olan bu özel yetenekli bireyleri keşfedip ayrı bir eğitime tabi tutarak verimli bir biçimde kullanmaktır (Ciğerci, 2006; Koçak ve İçmenoğlu, 2012).

Üstün yetenekli bireylerin toplum içerisinde farklı zekâ seviyelerine sahip bireyler arasında teşkil ettiği yere bakarsak, toplumların % 95'i normal zekâ seviyesindeki bireylerden, geriye kalan % 5'lik bölümün % 2'lik kısmı üstün zekâlı (üstün yetenekli) bireylerden, % 3'lük kısmı ise alt zekâ grubuna mensup bireylerden oluştuğu tahmin edilmektedir. Rakamlardan da anlaşılacağı üzere, üstün yetenekli bireylerin, ülkelerin sahip olduğu en önemli beşeri zenginlik kaynaklarından biri olduğunu ve bu bireylerin belirlenmesi, eğitilmesi ve istihdamı noktasında da uygun eğitim politikalarının oluşturulmasının bir zorunluluk arz ettiğini görmekteyiz (BİLSEM-İç Denetim Raporu, 2010).

Çağın değişen koşullarına uygun olarak ülkemizde de üstün ve özel yetenekli bireyler için 1993 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) oluşturulmaya başlanmıştır (Gökdere ve Çepni, 2005). Bu merkezler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından (Tebliğler Dergisi, 2007): "Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarına devam eden üstün veya özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin bilincinde olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst

düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumudur." şeklinde tanımlanmıştır. Bu merkezler aşama olarak; eğitim programları, uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme ve proje üretimi-yönetimi programlarından oluşmaktadır (Şahin, 2013:36).

Üstün yetenekli bireyleri tanımlama noktasında uzmanlar değişik görüşler belirtmişlerdir. Gallagher (1989)'e göre üstün yetenekli çocuklar, entelektüel, yaratıcı, sanat veya liderlik gibi alanlarda yüksek performans gösteren ve bu kapasitelerini tamamen geliştirmek için özel akademik alanlarda okulunda elde edemediği etkinliklere ihtiyaç duyan çocuklardır (akt. Yılmaz ve Çaylak, 2009). Piechowski (1992) ise üstün yetenekliliği, bilişsel karmaşıklığın, duygusal hassasiyetin, yüksek hayal gücünün, yoğunlaşmış duyguların birleşerek, hayatı farklı bir şekilde tecrübe eden canlı, hayatı kavrayan, etkin, kapsamlı, anlaşılması zor, hükmeden – heyecan verici şekilde var olan bir birey oluşturmasıdır (akt. Kuruç ve diğ. 2013) biçiminde tanımlamıştır. Ülkemizde ise MEB Bilsem Yönergesine (2007) göre üstün yeteneklilik: "Üstün veya özel yetenekli çocuk, özel akademik alanlarda veya zekâ, yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi yönüyle yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve bu tür yeteneklerini geliştirmek için okul tarafından sağlanamayan hizmet veya faaliyetlere gereksinim duyan çocuktur." ifadesiyle alanyazındaki yerini almıştır.

Üstün yetenekli bireyler yaşitlarından birçok yönüyle farklılık gösterirler. Bu farklı özellikleri genel olarak şu şekilde ifade edebiliriz: (Koshy ve Robinson, 2006) (akt. Kıldan, 2011)

- Dil gelişimleri erken başlar ve kelime hazineleri zengindir.
- Dikkat süreleri uzundur ve çabuk öğrenirler.
- Etkileyici bir hafızaları ve hayal güçleri vardır.
- Kendilerinden büyüklerle doğal arkadaş olmayı tercih ederler.
- Değişik konularda ilişki kurmaya eğilimlidirler.

- Meraklıdırlar ve birçok konuda bilgi sahibi olmak isterler.

Üstün yetenekli bireyler, çevrelerinde akranlarına oranla daha yaratıcı, özgün ve pozitif bir yapıya sahiptirler. Ayrıca bu çocuklar normal çocuklardan farklı gelişim ve öğrenme özelliklerine sahiptirler. Bu özellikleri ile anlaşılması zor, soyut ya da karmaşık olarak ifade edebileceğimiz konuları algılama ve öğrenme noktasında daha önde oldukları söylenebilir. Onların sahip olduğu bu farklı özellikler, eğitimlerinde de farklı düzenlemeleri gerektirmektedir (Kontaş, 2009). Derslerde bu öğrencilere yönelik farklı nitelikte öğretim yöntem ve teknikleri kullanılabilir. Hatta dersin niteliğine göre konu içerisinde geçen kişi, olay ve kavramlara ilişkin de değişik öğretim uygulamalarına gidilebilir. Bu durum çoğunlukla sözel diye ifade edebileceğimiz uygulamaya dönük olmayan derslerde kullanılabilir. Çünkü sözel dersler genel manada öğrencinin aktif olmasına fazla imkân tanımayan ve öğretiminde zaman zaman güçlük çekilen bir yapıya sahiptir. Bu derslerde geçen ya da konu edilen bazı kavramlar vardır ki bunların öğrenciler tarafından öğrenilmesinde bazı güçlükler oluşabilir. Bunlardan birisi de "demokrasi" kavramıdır. Soyut ve anlaşılması zor olan demokrasi kavramının algılanması da öğrenciler için bazı güçlükler içerebilir. Bu noktada üstün yetenekli öğrenciler sahip oldukları özellikler sayesinde, öğrenilmesi güç olarak ifade edilen demokrasi kavramını anlama ve öğrenmede zorluk yaşamayabilir.

Ülkemizde hem bir disiplin hem de disiplinler arası bir yaklaşımla derslerde öğretilmeye çalışılan demokrasi kavramının farklı tanımları yapılmaktadır. Demokrasi sözcüğü köken olarak Yunanca olup, halk anlamına gelen "demos" ile iktidar anlamına gelen "kratos" sözcüklerinden oluşmaktadır (Biçer, 2007; Özdemir, 2009; Dolanbay, 2011). Alanyazın incelendiğinde demokrasiye ilişkin birçok tanım mevcuttur. Yapılan tanımları ise üç grupta toplamak mümkündür. Bunlar:

- Yönetim biçimi şeklinde algılanan demokrasi
- İnsan hakları temeline dayanan demokrasi
- Yaşam biçimi olarak algılanan demokrasi (Özdemir, 2009).

Sınıflamadaki farklılığın temel sebebi; farklı disiplinlerin bu terime kendi anlamlarını yüklemeleri ve demokrasinin geniş bir yelpazede incelenmesidir. Günümüz için geçerliliğini koruyan demokrasi tanımını ABD eski Başkanı Abraham Lincoln şöyle ifade etmiştir: "Demokrasi, siyasi iktidarın toplumda, toplum için, bizzat toplum tarafından kullanılmasıdır." (akt. Bal ve Yiğittir, 2013).

Demokrasi temelde; özgürlük, eşitlik, adalet, katılımcılık, hoşgörü ve insan hakları gibi kavramlara dayanmaktadır (Mürsel, 2009; Mutluer, 2009). Demokrasi kültürünün benimsendiği toplumlarda hukukun üstünlüğü, din ve vicdan hürriyeti söz konusudur. Temel hak ve özgürlükler koruma altındadır. Yasama, yürütme ve yargı erkleri bağımsızdır. Çoğunluğun, azınlık haklarına saygı duyduğu bir ortam ve fırsat eşitliği söz konusudur. İnsanların düşüncelerini özgürce paylaşabildiği, yönetimde söz sahibi olabildiği bir yapı mevcuttur.

Bireylerin tüm bu özellikleri içselleştirebilmesi ve demokrasi kültürünü özümseyebilmesi noktasında eğitime büyük görev düşmektedir. Bu özellikleri kazanmış bireyler yetiştirmek amacıyla öğretmenler derslerinde, öğrencilerin ilgilerini ve hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alarak çeşitli yöntem ve teknikleri işe koşabilir. Demokrasi kavramının öğrenciler açısından birçok noktada soyut kalması da derslerde ve ders dışı etkinliklerde çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır (Akengin ve İbrahimoglu, 2011).

Demokrasi kavramı günlük hayatta birçok alanda öğrencinin karşısına erken yaşlardan itibaren çıkmakta ve öğrenci bu kavramı anlamlandırma, zihninde canlandırma ve ilişkilendirmede çeşitli zorluklar yaşamaktadır. Bu zorlukları gidermek adına, değişen 4+4+4 eğitim sistemi ile İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersinin de 4. sınıfa alınması ifade edilen bu düşünceyi destekler niteliktedir. Demokrasi kavramına ilişkin ifade edilen tüm bu güçlükleri aşma noktasında derslerde farklı ve alternatif olarak ifade edebileceğimiz örnek uygulamalardan faydalanılabilir. Bu uygulamaların etkili olması ve öğrenmede kalıcılığı arttırmasında somut örneklerin kullanılması yararlı olabilir (Bal ve Gök, 2011).

Bu somut örneklerden bir tanesi de görsel sanat olarak ifade edebileceğimiz resim çizdirme tekniğidir. Çocuklara belli bir konu hakkında resim çizdirmek ve bu resimleri analiz ederek çocukların konu hakkındaki düşüncelerini, algılarını belirlemek, iç dünyalarını anlamak için etkili bir yöntem olarak öngörülebilir (Falk, 1981; White ve Gunstone, 1992). Çocuklar kavram ya da düşüncelerini, yazı ve söz ile ifade edemediği ya da sıkıldığı durumlarda resim çizerek daha iyi bir şekilde ifade edebilmektedir. Bu noktada resim çizmek çocuklar için hem keyifli ve eğlenceli bir etkinlik hem de iyi ve anlaşılır bir anlatım tekniğidir. Aynı zamanda resim çizme tekniği, kendilerini sözel olarak ifade etmekte güçlük çeken ve görsel zekası üst düzey öğrenciler için de alternatif bir yöntem olarak kabul edilebilir (Özsoy, 2012).

Amaç

Çalışmada, Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin demokrasiye ilişkin görsel algılarını inceleyerek bir değerlendirme yapmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin demokrasi ile ilgili görsel algılarını tespit etmek amacıyla aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?
2. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli 6. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?
3. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli 7. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?
4. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli 8. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?
5. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli 9. sınıf ve üstü öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin demokrasiye ilişkin görsel algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2000:80). Tarama modeliyle yapılan bu çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle sayısallaştırılmış ve böylece nitel verinin güvenilirliği artırılmaya ve yanlılığı azaltılmaya çalışılmıştır. Nitel verinin sayısallaştırılmasının güvenilirliği artırma, yanlılığı azaltma, tema ve kategoriler arasında karşılaştırma yapmayı sağlama amaçları vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2000:177).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim öğretim yılı Ankara, Bartın, Kırşehir, Kastamonu, Zonguldak, Sinop ve Düzce illerinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli öğrenciler oluşturmuştur. Bu illerdeki Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören toplam 204 üstün yetenekli öğrenci çalışmaya katılmıştır. Bu öğrencilerin illere, cinsiyete ve sınıfa göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan 204 üstün yetenekli öğrenciden 46 (%22,6)'sı Ankara, 40 (%19,6)'i Bartın, 38 (%18,6)'i Kırşehir, 22 (%10,8)'si Kastamonu, 21 (%10,3)'i Zonguldak, 19 (%9,3)'u Sinop ve 18 (8,8)'i Düzce illerindeki Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim görmektedirler. Ayrıca araştırmaya katılan 204 özel yetenekli öğrenciden 94 (%46)'ü kız, 110 (%54)'ü erkektir ve bu öğrencilerden 62 (%30,4)'si 5. sınıfta, 51 (%25)'i 6. sınıfta, 38 (%18,6)'i 7. sınıfta, 30 (%14,7)'u 8. sınıfta ve 23 (%11,3)'ü 9. sınıf ve üstünde öğrenim görmektedirler.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından hazırlanan ve iki bölümden oluşan bir araç, veri toplamak amacıyla kullanılmıştır. İlk bölümde üstün yetenekli öğrencilerin kişisel bilgilerinin (il, cinsiyet, sınıf) sorulduğu bir form kullanılmıştır. İkinci bölümde ise üstün yetenekli öğrencilerin

Tablo 1. İllere, Cinsiyete ve Sınıfa Göre BİLSEM Öğrencilerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Demografik Özellikler	f	%	Toplam	
İl	Ankara	46	22.6	
	Bartın	40	19.6	
	Kırşehir	38	18.6	
	Kastamonu	22	10.8	
	Zonguldak	21	10.3	
	Sinop	19	9.3	
	Düzce	18	8.8	
	Cinsiyet	Kız	94	46
	Erkek	110	54	
Sınıf	5	62	30.4	
	6	51	25	
	7	38	18.6	
	8	30	14.7	
	9	23	11.3	

demokrasi algılarını belirleyebilmek için çiz ve anlat tekniğine uygun olarak resim çizmeleri ve çizdikleri resmi açıklamaları için birer resim kâğıdı verilmiştir. Çiz ve anlat tekniği, çocukların düşünceleri ve kavramları nasıl yapılandırdıklarını anlamak için kullanılan tanılayıcı bir yöntem (akt. Özsoy, 2012) olup üstün yetenekli öğrencilerin çizimlerini ve bu çizimlerin açıklamalarını içermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin demokrasi algılarına yönelik görsel ve yazılı öğeler çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle tanımlanmış, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Strauss ve Corbin'e göre incelenen olguya temel teşkil edebilecek bir kuramın olmaması durumunda tümevarımcı analiz, yani kodlamaya dayalı içerik analizi gereklidir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu çerçevede ortaya çıkan kodlar/kavramlar

ile bu kodlar/kavramlar arasındaki ilişkiler/temalar, verilerin altında yatan olguyu açıklamada kullanılan temel taşlar olarak görev yapmaktadır. Toplanan verilerin analizine rehberlik edecek bir kavramsal yapı olmadığı için araştırmacılar tümevarımcı bir yaklaşımla her bir veriden yola çıkarak kodlar ve böylece kod listesi oluşturmuşlardır. İlk aşamada ortaya çıkan bu kodlardan yola çıkılarak verileri genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temalar bulunmuştur. Son aşamada ise tematik kodlama sonucunda araştırmacılar tarafından organize edilen veriler betimsel analiz ile yorumlanmış ve öğrencilerin açıklamalarından örnek ifadeler verilmiştir. Nitekim içerik analizi tekniklerinin güvenilirliği ve geçerliliği büyük ölçüde kodlama işlemine bağlıdır. Bu ise, kodlayıcıların ve kodlama kategorilerinin güvenilirliğiyle ilgilidir. Kodlayıcının güvenilirliği, farklı kodlayıcıların aynı metni aynı şekilde kodlamalarını veya aynı kodlayıcının aynı metni farklı zamanlarda aynı şekilde kodlamasını gerektirmektedir (Bilgin, 2006). Araştırmada elde edilen verilerin güvenilirlik ve geçerliliği için elde edilen kodlar ve temalar araştırmacılar tarafından ikinci kez gözden geçirilmiş, bunun yanında sosyal bilgiler eğitimi alanında uzman bir başka araştırmacı tarafından aynı işlemlerle analiz yapılmıştır. Araştırmacılar/kodlayıcılar arasındaki tutarlılık %90 olarak belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda 45 kod elde edilmiştir. Bu kodlardan yola çıkılarak meclis, seçim, egemenlik ve demokratik değerler temaları bulunmuştur. Tematik kodlama sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin sınıflara göre demokrasiye ilişkin algıları yorumlanmıştır.

-BİLSEM’de öğrenim gören üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algıları nelerdir?

Araştırmaya katılan üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin demokrasiye yönelik görsel algılarını gösteren temalar ile ilgili dağılım Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Üstün Yetenekli 5. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasiye Yönelik Görsel Algılarını Gösteren Temaların Dağılımı

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Meclis	TBMM	10	10
	Seçim	9	
Seçim	Seçim sandığı	7	27
	Oy kullanmak	7	
	Seçme ve seçilme hakkı	4	
	Halkın yönetimi	4	
Egemenlik	Millî egemenlik	3	9
	Halk	2	
	Adalet	4	
Demokratik değerler	Özgürlük	3	17
	Düşünceye saygı	3	
	Eşitlik	2	
	Dayanışma	2	
	Bağımsızlık/bayrak	2	
	Barış	1	
	Yoksulluk	1	
Diğer	Ağaç	1	2
			65

Tablo 2’de görüldüğü şekliyle üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarında en fazla “TBMM” (10) ardından “Seçim” (9), “Seçim sandığı” (7) ve “Oy kullanmak” (7) şeklinde tercihler ön plana çıkmıştır.

Verilerde görüldüğü üzere, üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarıyla ilgili, doğrudan seçim ile ilgili bir algının ortaya çıkması, ülke gündemindeki seçimin (2014 yerel seçimleri) seçimin önemli bir yer tutmasıyla ilgili olabilir. Aynı zamanda 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde demokrasinin daha çok seçim ile ilişkilendirilmesi de etkili olabilir. Bunun yanında özellikle medyada Meclis TV görüntülerinin büyük yer tutması siyasete dolayısıyla demokrasiye ilişkin alt sınıflarda görsel bir algının oluşmasında etkili olduğu söylenilebilir.

Üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

Ö8: “Demokrasi zengin de fakirin de, güçlünün de güçsüzün de eşit olduğu bir sistemdir.”

Ö24: “Ülkedeki demokrasi yöntemiyle halk istediği parti ya da kişiye oy verir. Ancak kimin kime oy verdiği belli değildir.”

Ö56: “Demokrasiyi en iyi temsil eden yer TBMM’dir.”

-BİLSEM’de öğrenim gören üstün yetenekli 6. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algıları nelerdir?

Araştırmaya katılan üstün yetenekli 6. sınıf öğrencilerinin demokrasiye yönelik görsel algılarını gösteren temalar ile ilgili dağılım Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Üstün Yetenekli 6. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasiye Yönelik Görsel Algılarını Gösteren Temaların Dağılımı

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Seçim	Seçim	4	11
	Seçim sandığı	2	
	Oy kullanmak	5	
Egemenlik	Halkın yönetimi	1	8
	Devlet	2	
	Millî egemenlik	1	
	Hukuk (devleti)	2	
	Parti (ler)	1	
	Halk	1	
	Adalet	7	
Demokratik değerler	Özgürlük	11	37
	Uzlaşma	6	
	Eşitlik	8	
	Birlik ve beraberlik	1	
	Bağımsızlık	1	
	Barış	3	
Diğer	Mahkeme	1	2
	Protesto	1	
			58

Tablo 3’de görüldüğü şekliyle üstün yetenekli 6. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarında en fazla “Eşitlik” (8) ardından “Özgürlük” (8), “Adalet” (7), “Oy kullanmak” (5) ve “Uzlaşma” (5) şeklinde tercihler ön plana çıkmıştır.

Elde edilen veriler incelendiğinde, üstün yetenekli 6. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarını, çoğunlukla eşitlik, adalet, özgürlük, oy kullanmak ve uzlaşmaya yönelik çizdikleri resimlerle ifade etmişlerdir. Bu durum, çocukların bu süreçte soyut işlemler dönemine geçtiklerini düşündüğümüzde tercihlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. Nitekim 5. sınıf öğrencilerinde seçim algısı önemliken 6. sınıf öğrencilerinin algılarında demokratik değerler daha ön planda görülmektedir.

Üstün yetenekli 6. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

Ö66:“Demokrasi para ile satın alınamaz.”

Ö98:“Demokraside bir insan oy kullanmaya gider ve oyunu kullanarak dünya için bir adım atmış olur.”

Ö186:“Demokrasi bir yönetim biçimidir. Bu yönetim biçimi halkın yönetime katıldığı ve kendini yönetecek insanları kendisinin seçtiği bir düzendir.”

-BİLSEM’de öğrenim gören üstün yetenekli 7. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algıları nelerdir?

Araştırmaya katılan üstün yetenekli 7. sınıf öğrencilerinin demokrasiye yönelik görsel algılarını gösteren temalar ile ilgili dağılım Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4’de görüldüğü şekliyle üstün yetenekli 7. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarında en fazla “Adalet” (5) ardından “Seçim” (5), “Oy kullanmak” (4), “Eşitlik” (3) ve “Saygı” (3) şeklinde tercihler ön plana çıkmıştır.

Ortaya çıkan bulgulara bakıldığında, üstün yetenekli 7. sınıf öğrencilerinin “demokrasiye” ilişkin görsel algılarını genel anlamda, adalet, seçim, oy kullanmak, eşitlik ve saygı ile ilgili çizdikleri resimler oluşturmaktadır. Öğrencilerin resimlerinde daha çok demokratik değerler ve ilkelere vurgu yapması 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde bu konuların yer almasıyla ilgili olabilir.

Tablo 4. Üstün Yetenekli 7. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasiye Yönelik Görsel Algılarını Gösteren Temaların Dağılımı

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Seçim	Seçim	5	12
	Seçim sandığı	2	
	Oy kullanmak	4	
	Hakim	1	
Egemenlik	Yönetmek	2	5
	Hukuk	1	
	Başkan	2	
Demokratik değerler	Adalet	5	14
	Saygı	3	
	Uzlaşma	1	
	Eşitlik	3	
	Dayanışma	1	
	Hak	1	
Diğer	Anayasa mahkemesi	2	5
	Ağaç	1	
	Rahatlık	1	
	Vatan	1	
			36

Üstün yetenekli 7. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

Ö34: "Seçimlerde herkesin oy kullanması, demokrasinin sağlanması anlamına gelir."

Ö78: "Demokrasi olan ülkelerde fikir hürriyeti olmalıdır. Fakat bu fikir bütün halka sorulmalıdır ve herkesin fikri alınmalıdır."

Ö61: "İnsanlar ne giyerlerse giysinler, ne kadar farklı düşünürlerse düşünsünler onlara saygı duymalı ve hoşgörülü olmalıyız. Demokrasilerde herkes eşit olmalı."

-BİLSEM'de öğrenim gören üstün yetenekli 8. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?

Araştırmaya katılan üstün yetenekli 8. sınıf öğrencilerinin demokrasiye yönelik görsel algılarını gösteren temalar ile ilgili dağılım Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5'de görüldüğü şekliyle üstün yetenekli 8. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarında en fazla "Oy kullanmak" (5) ardından "Hukuk" (4), "Adalet" (3), "Siyasal

temsil" (3) "Parti (ler)" (3) ve "Halkın çıkarı" (3) şeklinde tercihler ön plana çıkmıştır.

Elde edilen verilere genel olarak bakıldığında, üstün yetenekli 8. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarını genel olarak, oy kullanmak, hukuk, adalet, siyasal temsil, parti (ler) ve halkın çıkarı ile ilgili çizdikleri resimler teşkil etmektedir. Bu süreçte, çocukların demokrasiye daha çok yönetsel açıdan bakmalarının etkili olduğu söylenilebilir.

Üstün yetenekli 8. sınıf öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

Ö12: "Demokrasilerde bir kişi diğerini mutlu ederek özgüven kazanır. Daha sonra birlikte aldığımız kararlar bizi mutlu eder."

Ö101: "Demokrasi bir yuvarlak gibidir. Yuvarlağın hiçbir köşesi olmadığı gibi demokraside de hiç kimsenin kimseye bir üstünlüğü yoktur."

Ö156: "Demokrasi bana göre "panda" gibidir. Nasıl pandaların nesli tükenmekte ise demokrasinin de nesli tükenmekte ve günümüzde dünyanın pek az yerinde bulunmaktadır."

Tablo 5. Üstün Yetenekli 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasiye Yönelik Görsel Algılarını Gösteren Temaların Dağılımı

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Seçim	Seçim	1	7
	Hakim	1	
	Oy kullanmak	5	
Egemenlik	Siyasal temsil	3	15
	Milli egemenlik	2	
	Hukuk (devleti)	4	
	Parti (ler)	3	
	Halkın çıkarı	3	
	Adalet	3	
	Özgürlük	1	
Demokratik değerler	Dayanışma	2	11
	Eşitlik	2	
	Zenginlik	2	
	Barış	1	
	Çiçek	1	
Diğer	Ağaç	1	2
			35

-BİLSEM'de öğrenim gören üstün yetenekli 9. Sınıf ve üstü öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algıları nelerdir?

Araştırmaya katılan üstün yetenekli 9. Sınıf ve üstü öğrencilerinin demokrasiye yönelik görsel algılarını gösteren temalar ile ilgili dağılım Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Üstün Yetenekli 9. Sınıf ve üstü Öğrencilerinin Demokrasiye Yönelik Görsel Algılarını Gösteren Temaların Dağılımı

Tema	Kod	Frekans	Toplam		
Seçim	Seçim	2	2		
Egemenlik	Hukuk (devleti)	1	1		
	Hoşgörü	4			
Demokratik değerler	Farklı bakış açısı	3	20		
	Düşünce özgürlüğü	3			
	Birlik ve beraberlik	3			
	Empati	2			
	Birlikte yaşama	2			
	Adalet	1			
	Yenilik	1			
	Eşitlik	1			
	Diğer	Panda		1	2
		Ayna		1	
			25		

Tablo 6'da görüldüğü şekliyle üstün yetenekli 9. sınıf ve üstü öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarında en fazla "Hoşgörü" (4) ardından "Farklı bakış açısı" (3), "Düşünce özgürlüğü" (3) ve "Birlik ve beraberlik" (3) şeklinde tercihler ön plana çıkmıştır.

Elde edilen verilerde görüldüğü üzere, üstün yetenekli 9. sınıf ve üstü öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarında çoğunlukla, hoşgörü, farklı bakış açısı, düşünce özgürlüğü ve birlik ve beraberlik ile ilgili resimler çizdikleri görülmektedir. Bu durum, bu

sınıf seviyesindeki çocuklarda demokrasinin içselleştiğini göstermesi açısından önemlidir. Öğrencilerin özellikle demokrasiye ortak bir yaşam kültürü açısından bakmaları bunun en önemli göstergesidir.

Üstün yetenekli 9. Sınıf ve üstü öğrencilerinin "demokrasiye" ilişkin görsel algılarına yönelik açıklamaları ile ilgili örnek bazı ifadeler şunlardır:

Ö92: "Sınırsız özgürlük yoktur demokrasi de, sınırsız düşünceler vardır."

Ö108: "Demokrasi, bir olaya çok farklı açılardan bakıp farklı yorumlar getirebilmektir."

Ö119: "Demokrasi bence ayna gibidir. Onu biz kendimiz yaratırız. Demokrasi olmasını istiyorsak empati kurmalıyız ve farklı açılardan düşünmeliyiz."

Öğrencilerin demokrasiye ilişkin çizdikleri resimlerden bazıları şunlardır:

Resim 1.

Resim 2.

Resim 3.

Resim 4.

Sonuç ve Tartışma

Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin demokrasiye ilişkin görsel algılarını inceleyerek bir değerlendirme yapmayı amaçlayan bu araştırmaya 7 farklı ilden 204 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda 5., 6., 7., 8. ve 9. sınıf ve üstü öğrencilerin demokrasiye ilişkin çizdikleri resimler değerlendirildiğinde; meclis, seçim, egemenlik ve demokratik değerler başlıklı temalara ulaşılmıştır. Bu temalar değerlendirildiğinde öğrencilerin öne çıkan tercihleri; TBMM, seçim, seçim sandığı, oy kullanmak, halkın yönetimi, milli egemenlik, hukuk devleti, adalet, özgürlük, düşünceye saygı, eşitlik, uzlaşma ve hoşgörü şeklinde ifade edilebilir. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli 5. sınıf öğrencilerinin demokrasiye ilişkin görsel algılarında sırasıyla; seçim, demokratik değerler ve TBMM temaları ön plana çıkarken, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinde sırasıyla; demokratik değerler ve seçim temaları ön

plana çıkmaktadır. 8. sınıfa baktığımızda, egemenlik ve demokratik değerler, 9. sınıf ve üstünde ise çoğunlukla demokratik değerler temaları ön plandadır.

Araştırmanın 2014 yerel seçimlerinin hemen sonrasında yapılması, 5 ve 7. sınıflarda seçim temasının baskın oluşuna bir etkide bulunduğu ifade edilebilir. Bunun yanında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında 2004 yılından bu yana uygulanmakta olan "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" kapsamında okullarda seçimlerin yapılmasının da buna bir etkisinin olduğu söylenilebilir. 6. 8 ve 9 ve daha üstü sınıflara geldiğimizde ise daha çok egemenlik ve demokratik değerlere ilişkin unsurların ön plana çıkması da, Bertin'in (1994); öğrencilerin yaş olarak büyüdükçe ve sınıfları ilerledikçe, devlet yapısına ilişkin politik kavramları daha iyi anladıkları örneğiyle açıklanabilir (akt. Bal ve Yiğittir, 2013). Demokrasi ile ilgili bu şekilde farklı algılamaların ortaya çıkmasında öğrencinin zihinsel anlamda gelişim düzeyinin yanında öğrenim gördüğü öğretim programının da etkili olduğu söylenebilir (Yiğittir ve Bal, 2013). Çünkü sınıf düzeyi yükseldikçe demokrasiye ilişkin temel değer ve ilkelerin kazanım düzeyi de artış göstermektedir.

Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan araştırmalar daha çok matematik (İspir ve diğ., 2011; Kuloğlu ve Uzel, 2013; Boran ve Aslaner, 2008) fen (Hırça, 2012; Kahyaoğlu ve Pesen, 2013; Şahin ve diğ., 2013) Türkçe (Okur ve Özsoy, 2013; Koruç ve diğ., 2013) görsel anlatımlar ve zeka alanları (Erişti, 2012; Özyaprak, 2012; Koçak ve İçmenoğlu, 2012) coğrafya (Artvinli ve diğ., 2010; Tortop, 2012; Aksoy, 2013) alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Farklı disiplinlerde yapılan bu çalışmaların sonuçlarında genel olarak; üstün yetenekli öğrencilerin, öğrenim gördükleri Bilim ve Sanat Merkezlerine ve derslere ilişkin pozitif yönde bir tutuma sahip oldukları ve

öğretmen yeterlilikleri ile kullanılan yöntem, teknik ve materyal noktasında ise kısmen eksikliklerin bulunduğu ifade edilmektedir.

Erişti'nin (2012) "üstün yetenekli öğrencilerin geleceğin dünyasına ve teknolojisine ilişkin algıları" isimli araştırmasında; özgün ve yaratıcı temalara dayalı bulguların elde edilmesi, üstün yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yaratıcı ve sıra dışı olduğunu bu bağlamda özellikle üstün yetenekli öğrencilerin görsel anlatımlara dayalı algılarını belirlemeye çalışan araştırmalara daha çok yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Araştırmada ki bu sonuç, çalışmamızda kullanılan yöntem ve elde edilen bulguları destekler tarzdadır.

Bal ve Yiğittir'in (2013) yapmış olduğu "ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının incelenmesi" isimli çalışmada; öğrencilerin tarihte demokratik davranış konusunda verdikleri, "yöneticinin seçimle gelmesi (oy kullanılması)" ile öğrencilerin okulda demokratik davranışa verdikleri "başkan ve başkan yardımcısı seçimi" örneğini en yüksek tercih olarak ifade etmeleri, çalışmamızın sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Bu sonuçları ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- Demokrasiye ilişkin öğretim programlarının hazırlanmasında öğrencilerin gelişim düzeyi dikkate alınabilir.
- Demokrasiyle ilgili olarak derslerde, seçim yanında demokratik özellikler ve demokratik değerler üzerinde durulabilir.
- Demokrasi ile ilgili çeşitli etkinlikler, güncel olaylar ve kişisel ve toplumsal örnekler yoluyla da kazanımlar somutlaştırılabilir.
- Demokrasinin bir olay ya da durumdan ziyade bir yaşam biçimi, bir anlayış olduğu noktasına vurgu yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akengin, H. ve İbrahimoglu, Z. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse İlişkin Görüşlerine Etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 1-19
- Aksoy. B. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerle Doğada Coğrafya Eğitiminin Akademik Başarıya Etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*. Yıl:17 Sayı:54 Kış.
- Artvinli, E., Gülüm, K. ve Coşkun, S. (2010). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Coğrafya Dersine Karşı Eğilimleri. *The Journal of International Social Research*, 3(14).
- Bal, M. S. ve Gök, S. (2011). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Cumhuriyet, Saltanat ve Liderlik Kavramlarını Algılayışları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (3): 1183-1198.
- Bal, M. S. ve Yiğittir, S. (2013). İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algılarının İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 6 Sayı: 14 Sosyal Bilgiler Öğretimi Özel Sayısı.
- Berti, A. E. (1994). Children's Understanding The of Concept of The State. In: Carretero, M., James F. V. (eds) *Cognitive And Instructional Processes In History And The Social Sciences*, Madrid. 49-77.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- BİLSEM İç Denetim Raporu, (2010). *Bilim Sanat Merkezleri Süreci (Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi) İç Denetim Raporu*, 2010/14 TC MEB İç Denetim Birimi Başkanlığı.
- Biçer, B. (2007). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Boran, A.İ. ve Aslaner, R. (2008). Bilim ve Sanat Merkezlerinde Matematik Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 15–32.
- Ciğerci, C. Z. (2006). *Üstün Yetenekli Olan ve Olmayan Ergenlerde Benlik Saygısı, Başkalarının Algılaması ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler: Fen Lisesi Ve Düz Lise Karşılaştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Dolanbay, H. (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının İnsan Hakları ve Demokrasi Dersinin İşlenişine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Erişti, S. D. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Görsel Anlatımlarında Geleceğin Dünyasına ve Teknolojisine İlişkin Algıları, *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 2 (2), 102-117.
- Falk, J. D. (1981). Understanding Children's Art: Analysis of The Literature. *Journal of Personality Assessment*, 45 (5)
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2005). Üstün Yeteneklilerin Fen Öğretmenlerine Yönelik Hazırlanan Bir Hizmet İçi Eğitimin Çalışmasının Öğrenme Ortamına Yansımaları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 204-217.
- Hırça, N. (2012). Bilim ve Sanat Merkezi Öğretmenlerinin Üstün Ve Özel Yetenekli Öğrencileri İçin Tasarlanan Doğa ve Bilim Kampı Hakkında Görüşleri, *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 2 (1), 60-76.
- İspir, O. A., Ay, Z. S. ve Saygı, E. (2011). Üstün Başarılı Öğrencilerin Özdüzenleyici Öğrenme Stratejileri, Matematiğe Karşı Motivasyonları Ve Düşünme Stilleri. *Eğitim ve Bilim*, 36 (162), 235-246.
- Kahyaoğlu, M. ve Pesen A. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen ve Teknolojiye Yönelik Tutumları, Öğrenme ve Motivasyon Stilleri Arasındaki İlişki" *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 38-49.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Bilim Yayınları.

- Kıldan, A.O. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:19 No:3 805-818.
- Koçak, R. ve İçmenoğlu, E. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Duygusal Zekâ ve Yaratıcılık Düzeylerinin Yaşam Doyumlarını Yordayıcı Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (37), 73-85
- Koruç, S., Pişkiner, M.K. ve Yıldırım, O. (2013). Özel Yetenekli Öğrencilerin Anne Baba Tutumları. V. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongre Kitabı Tam Metin Bildirileri*, Çanakkale.
- Koruç, S., Pişkiner, M. K. ve Yıldırım, O. (2013). Özel Yetenekli Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları (Kütahya İli Örneği) V. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongre Kitabı Tam Metin Bildirileri*, Çanakkale.
- Koshy, V. & Robinson N. M. (2006). Too Long Neglected: Gifted Young Children. *European Early Childhood Education Research Journal*, Vol. 14, 2.
- Kuloğlu S. ve Uzel. D. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Matematiksel Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi: (Manisa Bilim ve Sanat Merkezi Örneği). *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), Özel Sayı, 97-107.
- Mutluer, C. (2009). *Tarih Derslerinin Demokrasi Eğitimindeki Yeri: Öğretmen Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Mürsel, C. G. (2009). *Deyim ve Atasözlerinin Öğretiminde Karikatürün Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Okur, A. ve Özsoy, Y. (2013). Üstün Zekalı Öğrencilerin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bartın BİLSEM Örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 9 (3), 254-264.
- Özdemir, H. (2009). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerine Demokrasi Kültürü Kazandırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Katkısı (Kütahya Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Özsoy, S. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Çevre Algılarının Çizdikleri Resimler Aracılığıyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Bahar, 1117-1139.
- Özyaprak, M. (2012). Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Görsel - Uzamsal Yeteneklerinin Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 2 (2), 137-153.
- Piechowski, M. M. (1992). *Giftedness for All Seasons: Inner Peace in Time of War*. (p. 181) NY: Trillium Press.
- Şahin, Ç. Ç. (2013). Bilim ve Sanat Merkezlerinde Öğretimsel Hedeflerin Belirlenmesi Sürecinde Müdür Rollerini. V. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongre Kitabı Tam Metin Bildirileri*, Çanakkale.
- Şahin E., Kütükcü, Y. ve Keser F. F. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen Ve Teknoloji Öğretim Programında Yer Alan Fiziksel Olaylar Öğrenme Alanındaki Konuların Zorluk Düzeyleri Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi. V. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongre Kitabı Tam Metin Bildirileri*, Çanakkale.
- Tebliğler Dergisi. (2007). *Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) Yönergesi*, Sayı:2593, Madde 21.
- Tortop, H. S. (2012). Awareness And Misconceptions Of High School Students About Renewable Energyresources And Applications: Turkey case, *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies (ISI)* , 1829-1840 pp., 2012,
- Ünal, F. ve Er, H. (28-30 Nisan 2014). *Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. III. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş sözlü bildiri. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, M. ve Çaylak, B. (2009). Bilim Sanat Merkezinin Öğrencilerin Fen ve Teknoloji Dersindeki Başarılarına Sağladığı Katkılarına İlişkin Velilerin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 368-383.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi.
- White, R. & Gunsote, R. (1992). *Probing Understanding*. London: Falmer Press.

Summary

Introduction

Gifted people are more creative, have original and positive features compared to their peers. With all these features, they are ahead of others in comprehending and learning more difficult, abstract or complex issues. Particularly in verbal lessons, there are certain concepts which could be difficult to learn for students. One of these concepts is "democracy". Using concrete concepts in overcoming the problems faced in teaching the concept of democracy, which is an abstract concept difficult to understand, could be helpful (Bal and Gök, 2011). An example to this could be drawing technique. Children can express their ideas or certain concepts better in drawing when they cannot express it in words or bored to express in words. Also, drawing technique can be considered as an alternative technique for students of high visual intelligence who have difficulty in expressing themselves in words (Özsoy, 2012).

Methodology

The aim of this study is to examine and assess the visual perceptions of gifted students at Science and Arts Centers about democracy. The study group of the research, which was carried out using survey method, was 204 gifted students studying at Science and Arts Centers (BİLSEM) at Ankara, Bartın, Kırşehir, Kastamonu, Zonguldak, Sinop and Düzce provinces in 2013-2014 academic year. The data collection process included a two-phase practice prepared by the researchers. In the first phase, a form which included questions about personal information was used. In the second phase, in order to identify students' perception of democracy, they were given a drawing paper to draw and explain what they drew.

In analyzing the collected data, a code list was formed moving from each data. After that, themes which could explain data at a general level and bring them under certain categories were formed. And in the last step, organized data by the researchers as a result of thematic coding were interpreted and examples of students' explanations were given.

Findings

When the drawings of 5th, 6th, 7th, 8th and 9th grade students on democracy were assessed, the themes found were parliament, election, sovereignty and democratic values. When these themes are assessed, the outstanding choices of students can be listed as Grand National Assembly of Turkey, election, ballot box, voting, democracy, national sovereignty, constitutional state, justice, freedom, respect for thought, equality, reconciliation and tolerance.

It is elections, democratic values and Grand National Assembly of Turkey themes that stand out in the visual perceptions of 5th grade students studying at Science and Arts Centers about democracy, respectively; while it is democratic values and election themes that stand out in 6th and 7th grade students' visual perception of democracy. When we look into the 8th graders, it is sovereignty and democratic values themes that stand out; while it is democratic values theme in 9th graders and students over 9th grade.

Discussion

It can be stated that the fact that the research was carried out after 2014 local elections had an impact on the dominating theme, which was elections, among 5th and 7th graders. In addition to that, it can be said that the elections carried out at schools within the scope of "Democracy Education and School Councils Project" since 2004 had an impact on dominating theme. That sovereignty and democratic values become prominent in the 6th, 8th, 9th and upper grades could be explained with Berti's (1994) example stating that as children ages and attend upper grades, they understand political concepts related to the structure of government better (cited in Bal and Yiğittir, 2013). It can be said that different perceptions of democracy is not only related to the mental development of the students but also to the curriculum (Yiğittir and Bal, 2013). Because as the students go to upper grades, the level of competence of basic values and principles related to democracy increases as well.